"Akademik ilm-fan milliy yuksalishga yuz tutayotir"

Миннатдорлик

АКАДЕМИК ИЛМ-ФАН
миллий юксалишга юз тутаётир

Баҳром АБДУҲАЛИМОВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси вице-президенти, "Меҳнат шуҳрати" ордени соҳиби

Куни кеча юртимиз зиёлилари, жумладан, илм-фан вакиллари учун муҳим хушхабар эълон қилинди. Ватанимиз мустақиллигининг 29 йиллиги арафасида Президентимиз фармонига биноан бир гуруҳ академиклар ва илм-фан намояндалари давлатимизнинг юксак унвон, орден ва медаллари билан тақдирланди.

Бу эътибор биз, илм аҳлининг кўксимизни тоғдек юксалтирди. Руҳиятимизга кўтаринкилик бахш этди. Мамлакатимизда интеллектуал салоҳиятни ҳамда унинг соҳибларини қадрлаш, қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш борасидаги муҳим қадамларнинг мантиқий давоми бўлди.

Ўзбек илм-фани, хусусан, академик фан кейинги уч-тўрт йилда миллий манфаатларимизга мос тарзда жадал ривожлана бошлади. Шавкат Мирзиёев президентлик фаолиятининг биринчи кунлариданоқ илм-фан вакиллари билан изчил мулоқотни йўлга қўйиш, ўзаро фикр алмашиш, академик фан тараққиётига алоҳида эътибор қаратиш ва фан ривожи йўлидаги мавжуд муаммоларни зудлик билан ҳал қилишни кун тартибидаги асосий масалалардан бири этиб белгилади.

Давлатимиз раҳбарининг мазкур масалалар ечимига қаратилган қатор фармон ҳамда қарорлари илм-фан ривожи учун янги имкониятлар яратиб берди. Жумладан, Фанлар академияси тузилмасини такомиллаштириш мақсадида ўнга яқин илмий-тадқиқот муассасаси Фанлар академияси таркибида қайтадан тикланди. Мамлакатимизда илмий даражага эга бўлган ходимларнинг ойлик маоши сезиларли даражада оширилди. Фан номзоди ва фан доктори даражасига эга олимларнинг маошига 30 фоиз ва 60 фоиз қўшимча ҳақ тўлаш тизими жорий этилди. Академикларнинг гонорари уч баравар кўпайтирилиб, уларнинг ҳордиқ чиқариши ва саломатлигини тиклаши учун ижтимоий ҳимоя кучайтирилди.

Фанлар академиясида фаолият юритаётган иқтидорли ёшларга имтиёзли ипотека кредити асосида 40 та ва докторантурада таҳсил олаётган ёш олимлар оилаларига бепул 20 та хонадон калитлари топширилди. Хоразм Маъмун академиясида алоҳида 24 хонадонли турар жой биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Мамнуният билан таъкидлаш лозимки, бундан 30–40 йиллар илгари ишга туширилган, бугунга келиб бутунлай эскирган ва жаҳон тажрибасида аллақачонлар қўлланишдан қолган ускуналарга эга лабораторияларни замонавий жиҳозлаш учун алоҳида маблағ ажратилиши ўзбек академик фанининг жаҳон фани билан бўйлаша олишига замин яратмоқда.

Айниқса, давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 24 май куни Ўзбекистон Миллий университетида олий таълим ва илмий-тадқиқот муассасалари раҳбарлари, академиклар, олимлар, ёш тадқиқотчилар билан ўтказган учрашуви юртимиз илм-фанини ривожлантириш йўлида муҳим қадам бўлди. Аввало, яқин-яқингача уч-тўрт йилда бир бериладиган грант маблағлари ҳисобига кун кўриб келаётган илмий-тадқиқот институтлари 2020 йил 1 январдан бюджет асосида молиялаштиришга ўтказилгани том маънода давлатнинг илм-фанга ғамхўрлиги бўлди. Энди олим "Лойиҳам тугаса, қаердан маош оламан, берган лойиҳамга маблағ ажратиладими?" қабилидаги адоқсиз ташвишлардан холи бўлиб, кўнгилни бир жойга қўйиб, илм билан шуғулланиши мумкин.

Президентимизнинг ёшларни илм-фанга кенг жалб қилишни жадаллаштиришга доир кўрсатмалари натижасида бугун ёшлар узоқ йиллик танаффусдан сўнг фанга қайтмоқда. Фанлар академиясининг янги сайланган академиклари тасдиқланган "йўл харитаси" асосида илмий-таълимий ҳамда ишлаб чиқариш жараёнида фаол иштирок этмоқда.

Яқин-яқингача хорижий давлатларнинг илмий-таълимий муассасаларида давлат кўмаги асосида тадқиқот ўтказишнинг имкони ҳам, иложи ҳам йўқ эди. Давлатимиз раҳбарининг бевосита ташаббуси билан ташкил этилган Инновацион ривожланиш вазирлиги ва "Эл-юрт умиди" жамғармаси томонидан мунтазам илмий-инновацион грантлар танлови эълон қилиниб, докторантура, стажировка ва малака ошириш курслари ташкил қилиниб турибдики, бу пировард натижада дунёнинг етакчи илмий марказлари билан ҳамкорликни ривожлантириш орқали илм-фаннинг устувор йўналишлари бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлаш тизимини шакллантирмоқда.

2020 йилнинг 1 январидан бошлаб давлат бюджети маблағлари ҳисобидан олий ўқув юртидан кейинги таълим институтига тайёрлов босқичи сифатида стажёр-тадқиқотчилар институтининг ташкил этилиши, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Фанлар академияси ўртасида олий таълим муассасалари магистратура босқичи талабаларининг амалиётини Фанлар академиясининг илмий-тадқиқот муассасаларида ташкил этиш бўйича қабул қилинган қўшма қарор ёш олимларни тайёрлашга қаратилган муҳим тадбир бўлди.

Бугун Ўзбекистон, ҳеч шубҳасиз, ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўйди. Энди биз миллий тикланишдан миллий юксалиш сари қадам қўя бошладик. Миллий юксалишни эса бой тарихимиз, аждодларимиз қолдирган бебаҳо мероссиз тасаввур ҳам этиб бўлмайди. Шунинг учун ҳам бу фанларни янада ривожлантириш, уларнинг таълим билан интеграциясини яхшилаш, ҳаётимизнинг тегишли муаммоларини ҳал қилиш ўзанларига йўналтириш зарур.